

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos CXVII. — Izdan in razposlan dne 29. decembra 1897.

Vsebina: (Št. 299—303.) 299. Dopustilnica za lokalno železnico iz Bolcana v Kaltern (čezadiško železnico). — 300. Ukaz zastran oddajanja tvorniške (fabriške) soli v pripravljanje mrazotvornih zmesi za obrtno narejanje zmrzline in zmrzle kave. — 301. Razglas o davčnem mnogokratniku, kadar se vrednost nepremičnin, podvrženih zemljarini, oveduje zastran odmere pristojbin. — 302. Razglas o meroskusu in kolkovanju mérníkov porabljene vode. — 303. Ukaz, ki se tiče dogovora med c. k. avstrijsko in cesarsko nemško vlado o oprostitilu od dajanja varščine za pravdne stroške.

299.

Dopustilnica z dne 15. decembra 1897. l.

za lokalno železnico iz Bolcana v Kaltern (čezadiško železnica).

Na podstavi Najvišega pooblastila se mi je v porazumu z udeleženi ministri vzidelo, podeliti Andreju baronu Dipauliju, županu v Kalternu, v družbi s firmo E. Schwarz sinovi v Bolcanu, po pogojih in načinih, ustanovljenih v nastopnem, po zmislu zakona o dopuščanju železnic z dne 14. septembra 1854. l. (drž. zak. št. 238), in pa zakona z dne 31. decembra 1894. l. (drž. zak. št. 2 iz l. 1895.) zaproseno dopustilo za gradnjo in obrat lokomotivne železnice, katero bo kot lokalno železnico s pravilnim tirom od postaje Bolcan—Gries na progi južne železnice Kufstein—Ala, péažno uporabljajoč delni kos c. k. priv. železnice iz Bolcana v Meran, napraviti čez Sigmundskron in Eppan v Kaltern:

§. 1.

Železnici, ki je predmet te dopustilnice, se podeljujejo v členu V. zakona z dne 31. decembra

1894. l. (drž. zak. št. 2 iz leta 1895.) omenjene ugodnosti.

§. 2.

Koncesionarji so dolžni, začeti gradnjo dopuščene železnice precej, ko dobé dovolilo za njo, in jo dokončati najdalje v poldrugem letu, računé od današnjega dne, ter dodelano železnico takoj izročiti javnemu prometu in vzdrževati po nji obrat neopretrgoma ves čas, dokler bo trajalo dopustilo.

Da se bodo držali koncesionarji gorenjega roka za gradnjo, in pa da napravijo in opremijo železnico, kakor zahteva dopustilo, morajo dati zagotovilo, položivši varščino treh tisoč goldinarjev v vrednostnih papirjih, v katerih se smejo nalagati varovski novci.

Ako se ne bi izpolnjevale zgoranje dolžnosti, se sme izreči, da je zapala ta varščina.

§. 3.

Da izdelajo koncesionarji dopuščeno železnico, za to se jim podeljuje pravica razlastitve po določilih dotičnih zakonitih predpisov.

Isto pravico je podeliti koncesionarjem tudi gledé naprave tistih dovlačnic, ki bi se vtegnile narediti in o katerih bi državna uprava spoznala, da je njih naprava v javni koristi.

§. 4.

Koncesionarjem se je ob gradnji in obratu dopuščene železnice ravnati po vsebini te dopustilnice, in po dopustilnih pogojih, ki jih postavi ministrstvo za železnice, potem po semkaj merečih zakonih in ukazih, zlasti po zakonu o dopuščanju železnic z dne 14. septembra 1854. l. (drž. zak. št. 238) in po redu za obrat železnic z dne 16. novembra 1851. l. (drž. zak. št. 1 iz l. 1852.), in pa po zakonih in ukazih, kateri se morebiti dadó v bodoče. Kar se tiče obrata, se odpuščajo varnostne naredbe in obratni predpisi, podani v redu za obrat železnic in v dotičnih dodatnih določilih, v toliko, v kolikor se bo to z ozirom na posebne prometne in obratne razmere, sosebnó na znižano vozno brzino, zdelo dopustno ministrstvu za železnice, in na to stran bodo veljali posebni obratni predpisi, ki jih izdá ministrstvo za železnice. Pri teh predpisih je gledé obratnega pravilnika slično uporabljati olajšila in posebna določila, veljajoča pri štajerskih deželnih železnicah.

§. 5.

Koncesionarjem se priznava pravica, da smejo s posebnim dovolilom državne uprave in s pogoji, ki jih postavi ta, narediti delniško družbo, katera naj stopi v vse pravice in zaveznosti koncesionarjev.

Koncesionarjem se priznava nadalje pravica, izdati prednostnih delnic, katere imajo glede obrestovanja in razdolžbe prednost pred osnovnimi delnicami, do zneska, kakor ga ustanovi državna uprava.

Dividenda, ki pristoji prednostnim delnicam, preden nastane osnovnim delnicam pravica do dividende, pri čemer pa ne bodi nobenega doplačila iz doneskov poznejših lét, se ne sme odmerjati z več kakor $4\frac{1}{2}$ odstotki. V poplačilo prednostnih delnic, ki jih je izdati, se smejo z odobrilom državne uprave in s pogoji, ki jih postavi ta, izdati prednostne zadolžnice, obrestne s 4 odstotki največ, v kolikor se pokaže obrestovanje in razdolžba teh zadolžnic po izkazih, ki jih preskusi ministrstvo za železnice, stalno zavarovana po čistih doneskih lokalne železnice.

Znesek resnične in nominalne napravne glavnice potrebuje odobrila državne uprave.

Pri tem veljá to načelo, da se ne smejo razen stroškov, ki se res uporabijo za sestavo projekta, za gradnjo in vredbo železnice, in za nabavo vozil, ter za dotacijo pričuvnega zaklada, katerega določi državna uprava, in prav izkažejo, prišteví in terkalarne obresti, ki se res izplačajo med grajenjem, in kar bo res kurzne izgube ob dobavi glavnice, postavljati v račun nikakršni drugi stroški.

Ako bi bilo treba po dogradbi železnice še drugih novih staveb, ali ako bi bilo treba pomnožiti obratne naprave, se smejo dotični stroški prišteti napravni glavnici, če privoli državna uprava v namerjane nove stavbe ali v pomnožitev obratnih naprav, in se stroški izkažejo, kakor gré.

Vso napravno glavnico je v času, dokler bo trajalo dopustilo, odplačati po razdolžbenem črtazu, ki ga odobri državna uprava.

Družbena pravila in pa obrazci osnovnih in prednostnih delnic, potem prednostnih zadolžnic, ki se morda izdadó, potrebujejo odobrila državne uprave.

§. 6.

Vojaščino bo prevažati po znižanih tarifnih cenah. Za uporabljanje vojaške tarife ob odpravi oseb in reči se bo v tem oziru in pa glede polajšil potujočim vojaškim osebam ravnati po določilih, katera bodo veljala vsaki čas pri c. k. priv. družbi južne železnice.

Ta določila je uporabljati tudi na deželno brambo in črno vojsko obeh državnih polovic, na tirolske deželne strelce in na žandarje, in to ne samo ob potovanju na račun državne blagajnice, ampak tudi, kadar potujejo te osebe službeno na svoj račun k orožnim vajam in priglednim zborom.

Koncesionarji se zavezujejo, da pristopijo k dogovoru, med avstrijskimi železniškimi družbami sklenjenemu zastran nabave in imetja opravnih reči za prevažanje vojakov in pa zastran vzajemnega pripomaganja z osebjem in z vozili za večje vojaške prevoze, dalje da pristopijo k vsakikrat veljajočim predpisom o železništvu za čas vojske in pa k dodatnemu dogovoru, ki je obveljal 1. dne junija 1871. l. o prevozu takih bolnikov in ranjencev, katere je na račun vojaške blagajnice prevažati ležeče.

Vsaki čas veljajoči predpis za vojaške prevoze po železnicah, in pa vsaki čas veljajoči predpisi o

železništvu za čas vojske zadobé za koncesijonarje moč z dnem, ko se prične po dopuščeni železnici obrat. Predpisi enake vrste, ki se izdado po tem času, pa se ne objavijo v državnem zakoniku, zadobé za koncesijonarje veljavnost tedaj, kadar se jim priznanijo uradoma.

Te dolžnosti imajo koncesijonarji samo v toliko, v kolikor se zdi njih izpolnjevanje izvršljivo z ozirom na drugotnost te proge in na olajšila, podeljena vsled tega gledé na napravo, opremo in vrsto obrata.

Koncesijonarji so dolžni, oddajaje službe se ozirati po zmislju zakona z dne 19. aprila 1872. l. (drž. zak. št. 60) na doslužene podčastnike iz vojske, vojne marine in deželne brambe.

§. 7.

V koliko je enake ugodnosti, kakor jih ustanavlja gledé na prevažanje vojakov §. 6., dodeljevati civilnim stražnim četam (varnostni straži, finančni straži i. e.) ali drugim javnim organom, to se določuje v dopustilnih pogojih.

§. 8.

Dopustilna doba in ž njo vred v §. 9. lit. b) zakona o dopuščanju železnic izrečena obramba zoper napravo novih železnic se določa na devetdeset let, računeč od današnjega dne, ter mine po izteku tega roka.

Državna uprava sme izreči, da je dopustilo izgubilo moč tudi pred iztekom gorenjega roka, ako se ne bi izpolnjevale dolžnosti, v §. 2. ustanovljene o začetku in dovršitvi gradnje in pa o začetku obrata, v kolikor bi se kak prestop roka ne mogel opravičiti po zmislju §. 11., lit. b) zakona o dopuščanju železnic.

§. 9.

Obrat železnice, ki je predmet te dopustilnice, vodi na podstavi obratne pogodbe, katera se sklene z odobrilom državne uprave, c. k. priv. družba južne železnice.

Državna uprava si pridržuje pravico, prevzeti vsaki čas obrat dopuščene železnice, ter ga potem med še ostalo dobo dopustilnega trajanja voditi za račun koncesijonarjev, in to z opomnjo, da se v tem primeru ne smejo nalagati koncesijonarjem, oziroma delniški družbi, ki stopi na njih mesto, težav-

nejši pogoji od tistih, ki so navedeni v obratni pogodbi s c. k. priv. družbo južne železnice.

V ostalem je načine, kako je voditi ta obrat, vrediti z obratno pogodbo, ki se sklene s koncesijonarji.

§. 10.

Koncesijonarji imajo dolžnost, po pogojih in pridržkih, navedenih v členu XII. zakona z dne 31. decembra 1894. l. (drž. zak. št. 2 iz l. 1895.), vsaki čas dopuščati državni upravi na njeno zahtevanje skupno porabo železnice za promet med že obstoječimi železnicami ali pa takimi, ki se še le napravijo in bodo v državnem obratu, in to takó, da bo imela državna uprava pravico, prosto določevaje tarife, za primerno odškodnino odpravljati ali dajati odpravljati cele vlake ali posamezne vozove po skupno porabljeni železnici ali posameznih njenih kosih.

§. 11.

Državna uprava si pridržuje pravico, da sme dopuščeno železnico, ko bo dodelana in v obrat oddana, vsaki čas odkupiti po nastopnih določilih:

1. Da se določi odkupnina, se seštejejo letni čisti doneski, kar jih bo imela podjetba v naposled sklenjenih sedmih letih pred samim odkupom, od tega se odbijejo čisti doneski najslabejših dveh let in potem se izračuni poprečni čisti donesek ostalih petih let.

2. Če bi se železnica odkupila po preteku začasne davčne prostosti, določene v §. 1., tedaj je z davčnimi dokladi in drugačnimi javnimi davščinami, katere zadenejo odkupljeno železniško podjetbo, ravnati kakor z obratnimi stroški.

Če ni bilo davčne dolžnosti gledé vseh let, privzetih v poprečni račun, tedaj je tudi za davka prosta leta preračunati davek z dokladi vred po odstotnem postavku prvega davku zavezanega leta ter ga odbiti od doneska.

K tako najdenemu čistemu donesku pa je z ozirom na desetodstotni davek, ki ga je plačevati od odkupne rente po §. 131., lit. a) zakona z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak. št. 220), prišteti pribitek v višini ene devetine teh čistih doneskov.

3. Po zmislju spredaj stoječega določila najdeni poprečni čisti donos je potem koncesijonarjem

kot odškodnino za odkup železnice v še ostali dobi dopustila izplačevati v polletnih obrokih 30. dne junija in 31. dne decembra vsakega leta po dospelosti.

4. Ko bi se pak železnica odkupila pred preteklim sedmim obratnim letom ali kadar bi po določilih odstavka 1. najdeni poprečni čisti donesek ne dosegel vsaj letnega zneska, ki je enak letnini, potrebni za štiriodstotno obrestovanje in razdolžbo po državni upravi odobrene nominalne napravne glavnice v času, dokler bo trajalo dopustilo, tedaj bodi odškodnina, ki jo mora dati država za odkup železnice, v tem, da država plačuje zgoraj omenjeno letnino za napravno glavnicu v polletnih obrokih dne 30. junija in 31. decembra vsakega leta po dospelosti, ter da povrača koncesionarjem rentnino, ki jo je plačevati od te odkupne rente.

5. Državi se pridržuje pravica, da sme kadar koli na mesto še ne dospelih letnih plačil po zmislu odstavka 3., oziroma namesto letnine, ki jo je po odstavku 4. plačevati za napravno glavnicu, dati glavnicu, enako znesku glavnične, računčič obresti od obresti, po štiri od sto na leto diskontovane vrednosti plačil, ki jih je opravljati po določilih odstavka 3. in 4.

Ako se država odloči, plačati to glavnicu, jo plačaj v gotovini ali v državnih zadolžnicah, kakor si to izbere sama. Državne zadolžnice je pri tem računati po tistem kurzu, ki se pokaže za poprečnega med denarnimi kurzi, kateri so se v ravno preteklem polletju zaznamovali na dunajski borzi uradoma o državnih zadolžnicah enake vrste.

6. Po odkupu železnice in z dnem tega odkupa pride država, plačavši odškodnino predpisano v št. 1 do 5, brez daljne odplate v bremen čisto last in v užitek te tukaj dopuščene železnice z vsemi dotičnimi rečmi, naj bodo premične ali nepremične, všteti tudi vozila, gradivne zaloge in blagajnične zaloge, kake dovlačnice, ki so last koncesionarjev in družbena postranska opravila, in pa iz napravne glavnice narejene obratne in pričuvne zaklade, ako niso že bili ti namenu primerno uporabljeni z odbrilom državne uprave.

7. Sklep državne uprave o izvrševanju državne pravice odkupa, kateri se mora zgoditi vselej z začetkom koledarskega leta, se v obliki izjave priobči železniški podjetbi najpozneje do 31. dne oktobra neposredno zadnjega leta pred odkupom.

V ti izjavi se določi:

- a) čas, s katerim se opravi odkup;
- b) železniška podjetba, ki je predmet odkupa, in drugačni imovinski predmeti, kateri morajo, bodi si kot pritliklina železniške podjetbe, ali iz drugih pravnih naslovov preiti na državo;
- c) znesek odkupnine, ki jo plača država železniški podjetbi, eventualno s pridržkom poznejše izprave začasno ovedene odkupne cene (št. 1 do 5), s povedbo plačilnega roka in plačilnega kraja.

8. Državna uprava si pridržuje pravico, postaviti ob enem z vročbo odkupne izjave posebnega komisarja, kateri mora paziti na to, da se stanje imovine od tega časa počenši ne izpremeni na škodo državi.

Vsaka oddaja ali obrememba nepremičnih imovinskih predmetov, navedenih v odkupni izjavi, potrebuje od časa odkupne izjave pritrditve posebnega komisarja.

Isto velja o vsaki prevzetbi novih dolžnosti, katere segajo čez mejo opravičnega obrata ali povzročujejo trajno obremenjenost.

9. Koncesionarji so dolžni, poskrbeti za to, da bo mogla državna uprava dne, kateri je ustanovljen za odkup, prevzeti fizično posest vseh v odkupni izjavi navedenih imovinskih predmetov.

Ako bi koncesionarji ne izpolnili te dolžnosti, ima državna uprava pravico, tudi brez pritrditve koncesionarjev in brez sodnega posredovanja vzeti v fizično posest zgoraj oznamene imovinske predmete.

Pocenši s časom odkupa se bo odkupljena železnica obratovala za račun države, in potemtakem so vsi obratni dohodki na korist, vsi obratni stroški pa na škodo državi.

Čisti doneski, ki se pokažejo po obračunu do časa odkupa, ostanejo železniški podjetbi, katera pak mora tudi sama poravnati vse iz gradnje in obrata železnice do zgoranjega časa nastajajoče obračunske dolžnosti in druge dolgove.

10. Država si pridržuje pravico, na podstavi odkupne izjave (št. 7) opraviti vknjižbo državne lastninske pravice na vseh nepremičnih imovinskih predmetih, kateri preidejo vsled odkupa na državo.

Koncesionarji so dolžni, dati državni upravi, ako bi to zahtevala, na razpolaganje pravne listine, katere bi bile morda potrebne ž njih strani.

§. 12.

Ko mine dopustilo in tistega dne, ko mine, preide brezodplatno na državo neobremenjena last in užitek tu dopuščene železnice in vse premične in nepremične pritikline, tudi vozil, gradivnih zálog in pa iz napravne glavnice narejenih obratnih in pričuvnih zakladov v obsegu, povedanem v §. 11., št. 6.

Ko mine to dopustilo in pa tudi, ko se železnica odkupi (§. 11.), obdrže koncesionarji last pričuvnega zaklada, napravljenega iz lastnih doneskov podjetbe, in pa kar bi imeli po obračunih terjati, potem tudi last posebnih naprav in poslopij, narejenih ali pridobljenih iz lastne imovine, katere so si koncesionarji sezidali ali pridobili sami po pooblastilu državne uprave z izrečnim pristavkom, da té reči niso pritiklina železnice.

§. 13.

Državna uprava ima pravico, prepričati se, da je gradnja železnice in pa obratna naprava po vseh delih primerna namenu in narejena trdno, in ukazati, da se odvrnejo ali pa odpravijo napake na to stran.

Tudi ima državna uprava pravico, po svojem človeku pregledovati gospodarstvo, in sosebno po nadzornikih, pošiljanih ob stroških koncesionarjev, kakorkoli se ji vzvidi primerno, paziti, da se gradnja izvaja po projektu in pogodbi.

Ako se napravi délniška družba, ima komisar, ki ga postavi državna uprava, tudi pravico, kolikor se mu zdi primerno, hoditi v seje upravnega sveta ali drugega zastopa, kateri bo veljal za predstojništvo družbe, in pa v velike zборе, ter tam ustavljati vse sklepe in odredbe, nasprotne zakonom, dopustilu ali družbenim pravilom, ali pa kvarne javni koristi; toda v takem primeru je komisarjeva dolžnost, si precej izprostiti odločbo ministrstva za železnice, katero je dati brez odloga in katera veže družbo.

§. 14.

Državna uprava si pridržuje nadalje pravico, da se sme, ako bi se poleg vsega poprednjega svarila

večkrat prelomile ali opustile v dopustilnici, v dopustilnih pogojih ali v zakonih naložene dolžnosti, poprijeti zoper to zakonom primernih naredeb ter po okolišnih izreči, da je dopustilo izgubilo moč še pred iztekom dopustilne dobe.

Witteck s. r.

300.

Ukaz finančnega ministrstva z dne 22. decembra 1897. l.

zastran oddajanja tvorniške (fabriške) soli v pripravljanje mrazotvornih zmesi za obrtno narejanje zmrzline in zmrzle kave.

S pridržkom vsakočasnega preklica se dovoljuje, da se sme v pripravljanje mrazotvornih zmesi za obrtno narejanje zmrzline in zmrzle kave prejemati od 1. dne januarja 1898. l. tvorniška (fabriška) sol II. vrste iz erarskih solnih skladov po meri narejenih zalog za vsaki čas razglašeno ceno po pogojih in priglednih naredbah, predpisanih za uporabo tvorniške soli sploh.

To tvorniško sol je denaturovati tako, da se na 90 kilogramov soli tesno primeša po 10 kilogramov kristalizovane (vodovite) sode.

Za dovolilo za prejemanje take tvorniške soli v zgoraj oznamenjeni namen je prositi pri pristojnem finančnem deželnem oblastvu.

Böhm s. r.

301.

Razglas finančnega ministrstva z dne 23. decembra 1897. l.

o davčnem mnogokratniku, kadar se vrednost nepremičnin, podvrženih zemljarini, oveduje zastran odmere pristojbin.

Z ozirom na razglasa z dne 25. januarja 1884. l. (drž. zak. št. 18) in z dne 21. februarja 1897. l. (drž. zak. št. 61), po katerih se na podstavi vgotovljenega zemljarinskega odstotka za dobo od 1. dne januarja do 31. dne decembra 1895. l., oziroma do konca 1897. l. pokaže sedemdeseternata

zemljarina brez odpustka kot najnižji znesek, ki se sme ž njim po §. 50. zakona z dne 9. februarja 1850. l. (drž. zak. št. 50) in po dotičnih zakonitih poznejših določilih nastaviti vrednost zemljarini podvržene nepremičnine, se daje na znanje, da mora ta mnogokratnik, dokler se ne ukrene nič drugega, tudi po 31. dnevu decembra 1897. l. veljati v omenjenih ozirih za zakonito najnižjo vrednost.

Böhm s. r.

302.

Razglas trgovinskega ministrstva z dne 23. decembra 1897. l.

o meroskusu in kolkovanju mérnikov porabljene vode.

Na podstavi ukaza trgovinskega ministrstva z dne 17. februarja 1872. l. (drž. zak. št. 17) se daje na javno znanje, da je ravnatelj komisije za pravilni meroskus po zmislu točke 5., odstavka 5. v dodatku k predpisom o meroskusu in kolkovanju mérnikov porabljene vode, objavljenem z razglasom trgovinskega ministrstva z dne 23. avgusta 1897. l. (drž. zak. št. 214), izrekel za pravilnega tak kazalnik, ki ustreza sicer določilom odstavka 1. do 4. točke 5. v spredaj omenjenem razglasu, pa nasprotuje samo drugemu določilu odstavka 3. Ta pripust se tiče kazalnika takih vodomeroev, katerih štelu ne teče v vodi (tako zvanih suhih tekunov), pri katerih se prevod od osi mašilne pušice na litrskega ka-

zavca os, ki se mora ob pretoku 100 litrov obrniti enkrat, opravlja po skrbno rezanih kolesih z več kakor 19 zob in tako, da se ob pretoku 200 litrov tudi os mašilne pušice obrne natančno ravno enkrat.

Koerber s. r.

303.

Ukaz pravosodnega ministra z dne 26. decembra 1897. l.,

ki se tiče dogovora med c. k. avstrijsko in cesarsko nemško vlado o oprostiti od dajanja varščine za pravdne stroške.

C. k. avstrijska in cesarska nemška vlada sta, da bi zagotovili državljanom obeh stranek oprostito od dolžnosti, dajati varščino za pravdne stroške v državljanskih pravnih sporih po začetku veljavnosti civilnega pravnega reda (zakon z dne 1. avgusta 1895. l., drž. zak. št. 113), v vzajemnem porazumu ugotovili, da so z ozirom na določila avstrijskega civilnega pravnega reda (§. 57., št. 1) in nemškega civilnega pravnega reda z dne 30. januarja 1877. l., R. G. B. str. 83 (§. 102., odstavek 2., št. 1) izpolnjeni tisti pogoji, po katerih nastopi za pripadnike enega dela oprostito od dajanja varščine zastran pravnih stroškov v ozemlju drugega dela.

Ruber s. r.